

Een zee over.

De zee is de wereld der botsingen. Want de zee is de wereld der beweging. Het vasteland is het terrein van de rust.

Ja, ik weet het wel, wat de natuurfilosofen ons leeren, dat niets in rust is. De dakpannen ginds op het huis van uw overbuurman bestaan uit atomen, die, onder den invloed der warmte in snelle beweging zijn, en die sneller zullen bewegen, als de zon straks haar stralen op dat dak zal richten. En die atomen, zoo leert men mij, moet ik me voorstellen als verzamelingen van electronen, die om een middelpunt wentelen, gelijk de aarde en de planeten om de zon, waarbij ook grootte en afstand in dezelfde evenredigheid staan. Doch dat is natuurfilosofie, en het zal nog lang duren, eer we microscopen hebben uitgevonden, waarmee de beweging der atomen en der electronen waar te nemen zal zijn, indien die beweging bestaat. Want ze bestaat thans alleen nog in de gedachtenwereld der geleerden, die ze noodig hadden ter verklaring van de verschijnselen van licht en warmte en electriciteit. Voor wie alleen let op wat waar te nemen is, is het vasteland het terrein der rust, de zee de wereld der beweging.

De korrelen zand en de steenen van rots, ze blijven op hun plaats, en de mensch verandert alleen voor zijn bedrijf een weinig van de oppervlakte.

Maar de zee beweegt geheel, van haar oppervlakte tot haar bodem, onophoudelijk, altijd door, onder den invloed van den wind, van de zonnestrallen, van de aswenteling der aarde, van de aantrekking van maan en zon, die ebbe en vloed veroorzaken. Rusten doet ze nooit, nergens. Het water is het element der beweging, der veranderlijkheid. Wanneer de Schrift ons dan ook profeteert van den tijd, dat de verderfelijke onderverderfelijke zal hebben aangenomen, den tijd, dat de vergankelijke dingen voorbij zijn, en de onvergankelijke blijven, dan heet het: „En de zee was niet meer.”

Beweging is het kenmerk der zee. En welk een beweging! Machtig rollen de golven voort, meters hoog, honderden meters lang, al maar voort, elkander nagaand in geregelde opvolging. Zoo ver uw blik strekt over haar vlak, ziet ge de golven in ruggen, overstortend in valleien. Zelfs als de wind zich gelegd heeft, die oorzaak der groote beweging was, dan rollen de golven nog door, dagen lang.

Kent ge een beweging, aan deze beweging gelijk? Wat is daarbij het golven van uw korenvelden, het ruischen van het gebladerte uwer boomen; wat het optrekken uwer legers of het rollen uwer spoortreinen? De zee zou al uw kleine beweginkjes bergen ergens in een van de inhammen, die ze maakt in uw kust, en ongestoord zou ze verder rollen ongebroken in kracht!

Alleen de kusten staan haar. Maar ze verliezen. Ze staan en houden vol, om den mensch en zijn werken te verdedigen en te beschermen tegen de woede der zee. Harde rotsen vangen den golfslag op en kaatsen hem terug de zee in, waar hij door den volgende teruggeslagen wordt. Prachtig in verschrikking is die branding, heerlijker, naarmate de rotsen steiler zijn en naarmate de golfslag krachtiger is. De schoonheid van de botsing!

Maar ook de korrelen zand aan de lage kusten staan de groote beweging der zee tegen. Want ze strekken zich uit tot ver in de wateren, en breken haar kracht. 't Is alsof ze de overwinning op de zee behalen met wijsheid, gelijk de rotsen het doen met kracht. In botsing met de machtige zonden ze ras bezwijken, maar in wijs overleg houden ze stand.

Toch bezwijken ze, gelijk de rotsen bezwijken. De zee zegepraalt, zij is de sterkere, en geen rots houdt het op den duur uit tegen haar geweldige botsingen.

En dan komt de zwakke mensch, en trotseert in heldenmoed de botsingen der zee.

Is het schip niet een getuigenis van den volhardenden moed der menschen? Hoeveel gewrochten van zijn ongeofende hand zijn door de machtige golven te pletter geslagen tegen de rotsen, begraven in het zand der vlakke stranden, of tot wrakhout gemaakt in open zee, eer een schip was gebouwd, waarmee men den overtocht van kust tot kust wagen kon! Maar nu ook, kent ge één menschenwerk, dat te vergelijken is in macht met het reuzenstoomschip, dat den Oceaan doorsnelt? Gebouwen op aarde zijn zelden zoo groot, en toch kan het geheele gevaarte in evenwicht staan op een enkele smalle kielbalk. En sterk mogen de machines zijn in werkplaats of fabriek, sterk de machine van de locomotief, maar bij de machines, die het reuzenschip met spoortrein-snelheid voortjagen over den Oceaan, komen ze niet in vergelijking.

Geweldig is het schip, dat gebouwd werd om heerscher te zijn op de geweldige zee. Als die twee botsen, dan is de schok groot. Geen wonder, dat het schuim der zee opvliegt tot boven de brug van het schip, al is die twintig meter boven water. Geen wonder, dat een groote vloed water, een „zee,” over het dek stroomt en meevoert wat ze mee kan sleepen.

Een „zee” over! Dat is het resultaat van de botsing tusschen schip en zee. De zee zou het schip, dat haar beweging kruist, willen verpletteren en vernielen, zoo zij kon. Maar het schip is te sterk gebouwd; de ijzeren romp buigt niet eens. En daarom heft de zee zich op, en werpt zich van boven neer op het schip om het ten onder te brengen. Ook dat gelukt haar niet; het schip heft fier het hoofd weer op. Maar menig kostbaar menschenleven werd vernietigd in dien strijd tusschen de twee geweldenaars.

In mijn huiskamer hangt aan den wand een waterverteekening, die ik voor geen kostbaar schilderij zou willen veruilen. Want ze stelt een „schoener” voor, waarvan de schipper mij eens dierbaar is geweest; en door dierbare hand is ook de teekening vervaardigd. Met slechts vier dichtgereefde zeilen vaart mijn schoener bij den wind in een krachtigen storm, en mijn teekenaar heeft het oogenblik gekozen, dat de schoener een „zee” overkreeg.

Ik behoef maar naar dat schip te zien, en ik ben weer terug in mijn jeugd, toen allen, die ik kende, ter zee voeren of op de binnenwateren van ons land. En met al de zeemannsverhalen, die ik hoorde, kost het mij weinig moeite om mee te leven met de zeelieden van toen, op schoeners en galjoten, en soms op brikken en barken.

En dan zie ik weer de woelige zee, die haar hooge golven voortstuwt, alsof ze het schip in zijn loop wil weerstaan, en dan kan het gebeuren, dat een golf breekt juist als zijn botsing komt met den wand van het schip. Dan krijgen wij de zee over. Ons gansche dek komt vol zeewater, en de spigaten onder aan den rand van de verschansing kunnen zooveel water niet loozen. Meent ge, dat het ons baat, of onze waterlaarzen dicht zijn? De volgende zee zal het ons wel leeren; ze werpt eenvoudig het water van boven uw laarzen in.

Maar ge hebt niet alleen den last van het water, als de zeeën over komen; dat is het ergste niet. Als het stormt, dan worden vrouwen en kinderen, als ze aan boord zijn, en wie verder „onbevaren" mocht zijn, naar beneden gestuurd, en opgesloten onder het veilige dek. 't Is daar boven te gevaarlijk, want de zeeën komen aan met verbaazende kracht. De zeeman is op zijn hoede; hij kent zijn vijand, en hij weet, wanneer hij zich vastgrijpen moet om niet meegesleurd te worden. Wee hem, als hij geen acht geeft!

Ik herinner me nog zoo goed dien reeds bejaarden matroos, die door een stortzee werd opgenomen en met het hoofd tegen de verschansing geworpen; krankzinnigheid is na verloop van eenigen tijd het gevolg geworden. En dan heb ik voor me een vromen zee kapitein, die met zijn schoener bij nacht en storm in het Engelsch Kanaal voer, buiten zijn koers reeds gedreven. Zijn zoon, nog slechts achttien jaren oud, was zijn stuurman. En daar kwam de stortzee en greep den schipper onverhoeds en wierp hem over boord in de kokende golven, in de duisternis van den nacht.

Redding was onmogelijk. En de jonge man, die zijn vader zag wegslaan, gevoelde opeens de verantwoordelijkheid voor schip en lading en voor de levens zijner metgezellen, en in zijn bittere smart greep hij het roer met ijzeren hand, opdat de golven geen meester werden van het schip. En hij bracht het veilig de haven binnen. Verwondert het u, dat wij, kinderen, eerbied hadden voor zulke zeelieden? Maar verwondert het u ook, dat de zeeman niet de zee vreest, maar de „zeeën," de botsingen van schip en golven? En verwondert het u, dat mijn hart meeleeft met den zeeman, al heb ik zelf niet anders bevaren dan, af en toe eens, onze Zuiderzee?

De zee is de wereld der botsingen, omdat ze de wereld der beweging is. En daarom is ze beeld van de menschenwereld, die ook, vooral van haar geestelijke zijde gezien, een wereld van beweging is, waar de botsingen niet uitblijven.

Ook de menschenwereld krijgt haar „zeeën" over, haar revoluties, haar beroerten, haar oorlogen. En evenmin als de zee zonder botsingen zal zijn, evenmin zal de menscheid zijn zonder haar groote schokken. Alle pogingen tot bereiking van een duurzamen wereldvrede moeten mislukken, omdat, gelijk de storm de zee, de zonde de menschenwereld voortdrijft.

Eerst als de wereld gereinigd zal zijn van de zonde, eerst dan zal ze tot rust komen; en dan zal er zijn de „veelheid van vrede," waarvan David zingt in zijn gebed voor Salomo.

A. L.

Het stoomschip Nieuw-Amsterdam der Holland-Amerikalijn, in volle zee bij harden storm gefotografeerd van af een voorbijvarend schip, op het oogenblik, dat de Nieuw-Amsterdam een „zee" over krijgt.